

112
C
PROTOCOL (Installment of a new chief)Investigator: Torika.0

Interviewee: Ratu Josaiia.....Nabena, Matailobau, Natasiri.

ULUTAGA: NA NONA BULI EDUA NA TURAGA VOU NI VANUA.

- Ni se bera ni dau caka na veibuli era sa veivosaki ka sa veivakadonui na mataqali ni koro. Ni sa dodonu kece veira na lewe ni vanua sa na qai vakayacori na veibuli. Okoya edau cakava na veibuli sai koya ana turaga sau ni vanua. Edau lai vakarogotaki tale ga yani vua na cakacaka ni veibuli. Okoya sa na qai lako mai me karua kei koya na turaga vou sa qai buli. Ena vakaisulu vakaviti ena kena i ukuuku kece ka rau sa na sala vata yani kei na turaga na Vunivalu. Sa tiko ga koya edau cakava na veibuli ena vakaisulu talega vakaviti. Ia na vanua ena lai caka kina na veibuli era sa na wawa tiko mai kina na turaga ni vanua. Eke edau vakayacori kina na yaqona vakaturaga ka me dau gunu e liu na turaga ka sa qai buli vou qai daurabeta na turaga na Vunivalu. Na veika kece oqori sa dau vakayacritu ga mai liu. Enalako talega nai tukutuku ni veibuli kivua na gone turaga na Roko Tui Yasana.

Cont'd Page 2.

- Ko ira na Cola Sau ra dau solia na bilo yaqona vua na turaga, se ko ira na sau turaga. Nai matai ni yaqona edau soli vua na turaga se qai buli. Ni sa na kau yani na yaqona sa na qai taura koya na turaga na Roko Tui Yasana sa na qai solia yani vua na turaga vou.
- Edau digitaki ga edua me turaga se ?
- Ni sa na mate ga koya ka turaga tiko sa na mai taura koyaka taravi koya kevaka e sega ni dua na luvena. Era dau tiko talega nai liuli ni veimataqali mera veivosakitakaka na kena buli edua na turaga vou. Ia ko ira na lewe ni vanua era na vakarorogo tiko kivei ira na nodra dui liuliu ni mataqali. Ni sa dua ga na kena macala sa naqai lako yani na kena i tukutuku kivei koya ka sa digitaki me lai buli me sa turaga. Sa na lako talega na kena tukutuku kivei ira na lewe ni koro. Sa oti koya sa qai vakayacori yani nakena vakarautaki na kena vei cakacaka ka dau vakayacori ena gauna ni vei buli. Sa tiko ga ko ira na dau soli na bilo sai ira na Sau Turaga.
- Vakacava ke so e sega ni vinakata ?
- Ena sega ga ni rawa me buli ena vakatau sara toka ga ena nodra loma vata. Ni sa vakadonui kece mai veiratou mai liuliu ni veimataqali sa dodonu kece sara tu ga. Ia era na qai vakarorogo tiko ko ira na lewe ni koro.

- Ocei edau vakarautaka namagiti vakaturaga ?
- Ni sa na oti ga na yaqona vakaturaga sa na vakacabri sara yani na Wase ni yaqona vakaturaga.
- Ni sa vakarau me gunu na turaga e tiko beka edua na nonavosa ?
- Ni sa vakarau me gunuva na yaqona vakaturaga vaka me vosataka naveika ena vakayacora kei na nona vaka - vinavinaka baleta ni sa mai digitaki ko koya me sa turaga.
- Ocei edau lako mai kina vanua ni veibuli ?
- Era dau mai tiko ga ko ira na turaga. Ena gauna tale ga sa gole yani kiname lai caka na veibuli sa dau yadravi tu mai veiratou na Bati. Sa nodratou i tavi na Bati meratou yadrava na turaga .
- E tiko tale beka edua na nonai yau naturaga ?
- Eke sa nona i yau sara nanona i dabedabe ka ra dau vakarautak na marama kei na nona i sulu. Segala tale ni caka tale edua na ka. Ni sa na buli oti ga sa na gole sarayani kinavanua me sa lai vakatikori kina ka tikotiko tabu ni turaga. Sa na qai tiko mai kea ka sa na vakayacora sara na nonai tavi kiveira na lewe ni vanua. Ko ira na lewe ni vanua era sa na vakarorogo vua. Kevaka edua na i tukutuku sa via tukunamai ena lako mai na nona mata ka mai tukuna na nona talai. Era na tiko talega ko ira na nona tamata baleta ni oqori sa kena vakarau ga vakavanua.

Cont'd Page 4.

- Vakacava ke dua e beca na lewa ni turaga ?
- Mevaka ena gauna e liu sega ni dua na tamata me dau beca na lewa ni turaha.
- Ocei edau gunu tarava na turaga ?
- E dau rabeta na mena yaqona koya na mata ni vanua. Ni sa gunu oti ga na turaga sa oti sara tu ga e kea na ka edau vakayacori.
- Edua tale bekana ka ko via tukuna?
- Au vakabauta sai koya beka ga koya na kena levu. Sa vinaka vakalevu.

S A O T I